

РАБОТИЛНИЦА ЗА БЪДЕЩЕ

БЪЛГАРИЯ

**Лекция на Мустафа Юрдакул,
заместник-преседател на дипломатическата мисия на Турция в София
“Бъдещето на отношенията между България и Турция”**

18.06.2013, Вила Марциана

[пълен запис – превод от английски]

Искам да използвам първата годишнина от терористичната атака в Сарафово Бургас, за да поднеса нашите съболезнования и да изкажа съчувствие на пострадалите и техните близки. Турция се обявява против всички актове на тероризъм.

Както може да видите, заглавието на моята лекция днес е “Бъдещо развитие на отношенията между България и Турция.” За да разберем по-добре бъдещото развитие на нашите отношения и перспективите за едно по-добро бъдеще, ще ви помоля за търпение, докато разясня основните мотиви в турската външна политика, особено от гледна точка на Балканите и в отношенията ни с България.

Уважаеми гости, ние живеем в епоха на взаимозависимост, която засяга всички сфери на нашия живот. Икономиката, разбира се, е на първо място, но сигурността, социалните въпроси и екологията се нареждат неотлъчно след нея. През последните две десетилетия, глобализацията трансформира света. Интеграцията днес не позволява никой да преследва национални интереси, без да вземе под внимание колективния интерес на международната общност. Нека погледнем настоящата икономическа криза, например. Тя започна като фискален срив, но бързо се превърна в икономическа криза. Нито една страна в света не остана незасегната от нея.

От политическа гледна точка, в света продължава да има твърде много политически нестабилни страни и региони. Те представляват заплахата за международната сигурност. Това са несиметрични и нетрадиционни рискове. Те определят настоящата международна обстановка с оглед на сигурността. Все още съществуват конфликти, в традиционния смисъл на думата, но те са предимно в региони, където конфликтите са били замразени в миналото. Тези рискове трябва да бъдат овладяни. В противен случай, тези конфликти бързо могат да се разпространят в други страни и региони.

Голяма част от международните проблеми, които застрашават международния мир и сигурност, се случват в непосредствена близост до Турция (и респективно България). Свидетели сме на сериозни проблеми и трансформации, не само в нашия регион, но и отвъд него. Това предизвикателство, обаче, носи със себе си и много нови възможности. Като страна, намираща се на кръстопътя на стратегически бази и култури, Турция се стреми да вдъхва доверие в своя регион, мобилизирайки своите политически, икономически и човешки ресурси.

РАБОТИЛНИЦА ЗА БЪДЕЩЕ

БЪЛГАРИЯ

За да ви дам обща представа за външната политика на Турция, ще докосна някои от основните принципи, които в момента формират политиката на страната. На първо място е балансът между свободи и сигурност. Ако дадени мерки за сигурност са добри за една нация, за една държава, за един индивид, следва те да са удачни и за други... Постигането на сигурност, обаче, не трябва да бъде за сметка на свободите, и обратното. Нужен е баланс.

Вторият принцип е интеграцията на Турция в региона. Това позволява по-ефективното прилагане на по-широки политики. Нашата цел е да постигнем максимално сътрудничество с всички съседи. Въпреки разгорелия се конфликт в Близкия изток, ние продължаваме да търсим подобряване на отношенията с нашите съседи. Нестабилността в региона не променя този наш ангажимент. Ние целим да допринасяме към мира и стабилността около нас.

Третият принцип е провеждането на ефективна дипломация със съседните на нас региони. Ние целим сигурност за всички, като използваме политически диалог, икономическа взаимозависимост и настояваме за културна хармония и взаимно уважение.

В последните години, Турция се превърна в активен член на международната общност, като работим активно за подобряване на партньорските ни отношения с новите икономически сили в Африка, Азия и Латинска Америка. Турция присъства икономически и политически във всички части на света. Поради това, страната се сблъсква с широк спектър от върхоси и проблеми.

Четвъртият принцип е основан на тясно сътрудничество с други глобални участници, като ЕС, САЩ и Руската федерация.

Петият принцип в Турската външна политика се базира на ефективното използване на международните платформи, с цел изграждане и развитие на нови инициативи за справяне с общите предизвикателства. Турция работи с редица международни организации като ООН, НАТО, Съвета на Европа и много новосъздадени организации като Африканския съюз, Шанхайската организация за сътрудничество и Асоциацията на страните от Югоизточна Азия.

Турция иска укрепване на стабилността в региона, като съдейства за преодоляване на проблемите, чрез използването на иновативни механизми и канали за разрешаване на конфликти. Един такъв подход е изграждането на межкултурни мостове за диалог и разбирателство. Нашата външна политика има три основни характеристики: тя е регионално, а не кризисно ориентирана; тя е активна, не реактивна; и цели интеграция.

Къде стоят Балканите в тази рамка? Важно е да отбележим, че Балканите са приоритет за Турция! Това е така не само поради икономически, политически или

РАБОТИЛНИЦА ЗА БЪДЕЩЕ

БЪЛГАРИЯ

географски причини, но и с оглед на историческите, културни и човешки връзки на Турция с региона. Балканите са нашата географската връзка с останалата част на Европа и имат специално място в историческите процеси, оформили турската идентичност. Балканите са важни за нас и с оглед на регионалната интеграция и присъединяването на страната към ЕС – мисия, която Турция споделя с всички страни от региона.

Нашата политика на Балканите се основава на четири основни стълба. Първият от тях е подобряване на сигурността. Искामе сигурност и безопасност за всички страни от региона и за всички етнически и религиозни групи - без дискриминация. Ние вярваме, че този регион принадлежи на местните народи, които са живели тук в продължение на векове и продължават да населяват тези земи и днес. Всички етнически, религиозни и лингвистични групи са неразделна част от региона. Така трябва да бъде и занапред. Балканските народите са не само съседи, живеещи едни до други, но и едно семейство със силни социални и културни връзки.

Постигането на регионална интеграция не означава, че повече няма да се сблъскаме с разногласия, но те трябва да бъдат преодолявани с дух, присъщ на семейните отношения. Имаме нужда от повече регионални инициативи, които да засилват сътрудничеството, като способ и средство за разрешаване на проблеми. В тази рамка, ние инициирахме тристранен механизъм за сътрудничество между Турция, Босна и Херцеговина, и Сърбия – една наистина историческа стъпка. През 90-те години, никой не би могъл да си представи, че Турция и Сърбия ще си сътрудничат един ден. Създаването на такива двустранни, тристранни или други многостранни процеси ще стимулира по-широки регионални инициативи, които биха могли да бъдат водещи механизми в намирането на по-тясно сътрудничество в Югоизточна Европа.

На второ място е използването на политически диалог и дипломация, а не сила в разрешаването на конфликти. Като важен инструмент в това начинание, ние насърчаваме редовни посещения на високо равнище и обмен на опит. XX-ти век беше век на разделение. Нужна е политическа воля за да превърнем XXI-ви век във век на реинтеграция на Балканите. Вместо разделение на микро-ниво, трябва да насърчим интеграцията на макро-равнище. Политическият диалог е от решаващо значение. Нужни са ни двустранни и многостранни механизми, които да подкрепят диалог на високо равнище.

На трето място поставяме нуждата от взаимнообвързаност между страните в региона, като насърчаваме максималната интеграция в региона. Това означава повече търговия. Това означава повече инвестиции. Това означава повече финансови трансакции, повече търговски пътища и повече енергийни тръбопроводи. Последно, но определено не на последно място: не трябва да пестим усилия за запазване на мулти-етническия, мулти-културния и мулти-религиозния

РАБОТИЛНИЦА ЗА БЪДЕЩЕ

БЪЛГАРИЯ

облик на балканските страни, които да постигнат мирно съвместно съществуване.

Въпреки горчивите преживявания от 90-те години, културното многообразие на Балканите, което съществува от векове, е автентично, и отразява религиозното разнообразие на региона. Това не е плът само на миграция. Балканския мултикултурализъм е продукт главно на автентичните исторически преживявания, които са напластявани в продължение на векове. Мултикултурализмът в Париж, Лондон, а може би и в Берлин, е резултат на миграция. Това води до реакционни настроения, а на места до отбранителна опозиция. Балканският регион има много опит в това отношение и притежава сериозен потенциал да служи като пример, като допринесе към развитието на европейската културна сфера.

Като говорим за двустранните отношения между Турция и България, трябва първо да се спомене, че те са дълбоко вкоренени исторически отношения. С прехода на България към демокрация и свободна пазарна икономика, двустранните отношения между двете страни значително се подобриха, във всяка една област. Правната рамка, необходима за подобряване на двустранните търговски отношения, е вече завършена.

Нашите отношения в политическата, икономическата и културната сфера са също изключително добре развити. В момента ние се радваме на добросъседските отношения с България. Турция би искала да запази и засили сътрудничеството си с България на базата на суверенно равенство и взаимни интереси. Това е в основата на нашия подход към България. Не трябва да пестим сили в задълбочаването на това сътрудничество. На лице са чести визити на високо равнище между двете страни, и редица двустранни механизми, които работят добре. Наред с тези силни двустранни отношения, двете страни си партнират и в засилване на регионалното и международно сътрудничество. Пример за това е участието ни в Черномоското икономическото сътрудничество, Механизмите за югоизточно сътрудничество, НАТО и ООН.

Турция и България споделят обща мисия за засилване на сътрудничеството между страните в региона, чрез насърчаване развитието на мащабни регионални платформи, с цел повишаване на мира, стабилността и просперитета в региона. В рамките на тази обща цел, Турция подкрепя пълната интеграция на страните от региона към евро-атлантическите структури. Разбираемо, Турция подкрепи членството на България в НАТО, като стана може би единствената страна, която предложи резолюция в общото събрание. Ние вярваме, че бъдещото членство на Турция в Европейския съюз, ще диверсифицира и задълбочи турско-българските отношения във всички области. В тази връзка, ние ценим българската подкрепа за членството на Турция в ЕС. Многостранныят характер на нашите двустранни отношения, предлага изобилие от възможности за сътрудничество и развитие на бъдещи общи интереси.

РАБОТИЛНИЦА ЗА БЪДЕЩЕ

БЪЛГАРИЯ

През последните години търговията и инвестициите между България и Турция се развиват динамично. След 2007 г. Турция започна да приема близо 12 на сто от износа на България. През 2012 г. Турция стана един от първите пет търговски партньори на България. Обемът на двустранната търговия между двете страни държи стабилен курс между 2011 и 2012 г. – цифри са в размер на 2.800 милиарда щатски долара. В момента Турция е вторият по големина експортен пазар за България, след Германия.

Основните стоки и суровини, които експортираме за България са желязо и стомана, моторни превозни средства, машини и оборудване, стоки от желязо и стомана, пластмаса и пластмасови изделия. Сред основни продукти, които внасяме от България са желязо и стомана, мед, медни изделия, минерални горива и минерални масла.

Турските инвестиции в България и капиталовите потоци от трети страни, възлизат на около 1,5 милиарда евро. В България работят 1 500 турските фирми. Турските инвестиции достигат всеки регион в страната и са важен принос за българската икономика, като създават работни места в различни области, включително в банковото дело, туризма, текстилната и химическата промишленост, в производството на части, хартия, алуминий, захар и др.

Изобилстват добри примери за успешни турски инвестиции в България, но тъй като днес се намираме в северната част на България, позволете ми да спомена някои, които пряко влияят на ежедневието ви. Производствения капацитет на Шишеджам в град Търговище е 2 000 тона. Това е една от най-големите инвестиции в страната. В компанията работят около 1500 души. Друга наша фабрика в град Шумен произвежда алуминий. По-голямата част от продукцията на завода е за износ. В компанията работят над 730 души.

Но ние вярваме, че можем да направим много повече заедно. Нека ви дам някои цифри, които биха ви накарали да разберете по-добре турската икономика и турското икономическо развитие. БВП през 2012 г. е приблизително 800 милиона долара. Икономическия разтеж през последните десет години е средно 5%. Обемът на търговията е много близо до 400 милиарда долара. Броят на чуждестранните компании, опериращи в Турция, през 2012 г. е 33 000.

Както виждате, България се намира в изключително благоприятна позиция по отношение на двустранната си търговия с Турция. Но ние вярваме, че можем да постигнем много повече. Силната турска икономика предоставя добра почва за икономическо развитие на България и за бъдещето развитие на търговските и инвестиционните отношения между двете страни.

РАБОТИЛНИЦА ЗА БЪДЕЩЕ

БЪЛГАРИЯ

Населението на Турция е 76 милиона. Половината от населението е на възраст под 30 г. Това е най-голямата младежка популация в рамките на Европейския съюз. Страната разполага с квалифицирана и конкурентна работна сила от над 27 млн. души. Всяка година 600 000 студенти се дипломират от 170-те университета в Турция. Повече от 700 000 завършват гимназия, като повече от половината се дипломират от професионални и технически гимназии.

Имаме либерална и добре информирана инвестиционна среда. Имаме нова и високо развита технологична инфраструктура и транспорт, комуникации и енергетика. Турция е страна (също като България), разположена стратегически, като естествен мост между Изтока и Запада, Севера и Юга. Турция е енергиен коридор и терминал за Европа. Предлагаме ниски данъци и бизнес стимули. Имаме митническо споразумение с ЕС от 1996 г. насам. Вътрешният ни пазар е отворен за всяка трета страна, желаеща да инвестира в Турция. Намирам тези цифри за доста впечатляващи и исках да ги споделя с вас.

В края на моята презентация, тъй като времето ми почти приключи, бих искал да кажа няколко думи за българските граждани от турски произход. Тяхното съществуване, тук, в тази страна, представлява важен аспект в двустранните ни отношения. Ние вярваме, че те могат да допринесат за културното разнообразие и икономическото благосъстояние на българското общество. Те служат като мост между двете страни. Бихме искали да ги видим като равноправни граждани на България. Ние вярваме, че България има потенциал да бъде модел за мултикултурно съжителство; да служи за пример пред останалите страни в региона, като успешен модел за справяне с проблемите на мултикултурализма.

С това ще приключа, но ще се радвам да продължим да обсъждаме перспективите, които стоят пред нас – както по отношение на българо-турските отношения, така и за проекти, които можем да предприемем заедно с други европейски партньори. Благодаря ви за вниманието!